

Visās lomās ir daļa no manis

Romualds Ancāns dzimšanas dienā saņem galveno lomu filmā Rudens roze

Dienas cilvēks

Tekla Šaitere

Kad tiekamies, Romualds *Rudens rozi* vēl nav redzējis, bet par savu lomu — Vitola kungu — saka: «Es gribēju, lai cilvēki saprot, kā jūtas cilvēks, kad viņš sāk pārvērtēt savu dzīvi. Kamēr viss rit gludi, mēs neaizdomājamies, kas dzīvē ir svarīgākais...» Pēc brīža viņš ar smaidu piebilst: «Saproti, kad sunim kaulu ņem nost, tad viņš kož...»

Nebija pudeļdraugs

Tā neviļus sarunu esam sākuši par Romualda darbu kinofilmās, un tas lielākoties saistīts ar Jāni Streiču. Aizsākums viņu draudzībai ir sens kā jaunība — Romualds istī neatceras, kur viņi pirmo reizi satikušies: Livānu stacijā, kur Jānis viņu aicinājis stāties Tautas kinoaktieru studijā, vai Rīgā, kur topošais režisors Darba rezervju kultūras namā vadījis dramatisko kolektīvu. Tā vai citādi, bet katrā Streiča filmā kāda loma tikusi arī Romualdam. Viņš smejas: «Ja lomas nebija, Jānis kaut ko izgudroja. Viņš man nekad nav bijis pudeļdraugs, un varbūt tāpēc joprojām esam draugi, varam filozofēt par visu ko.»

Aktieris smeķīgi stāsta par mīļāko lomu Jezupu kinofilmā *Limuzīns Jāņu nakts krāsā*, kurš bijis tik kolorīts, tik dāsns, dzīvespriecīgs vīrs, ka viņu spēlēt bija nevis darbs, bet atpūta. Tā vasara ar *Limuzīnu* varbūt bija pati skaistākā mākslinieka dzīvē, jo bija viss — materiāls, skaista filmēšanās vieta, lieliski aktieri, saskaņa ar dabu. Jāņa Streiča filmās Romualds radījis sirdij tuvākās lomas — komisāru Beku filmā *Nepabeigtās vakariņas* — «tā bija mana pirmā lielākā loma», *Cilvēkbernā* tika nospēlēts muzikants Izidors — «neliela epizode, bet kāda tājā cilvēkā dvēsele».

Jānis lēni basā piebilst: «Cilvēka dvēsele ir kā putras katls, maisi, kamēr uzmaisi augšā to, ko vajag.» Šo domu Romualds attiecina uz visu savu dzīvi. Un vēl viņš piebilst daudzkārt dzir-

FOTO — KRISTAPS KALINS, DIENA

Aktieris Romualds Ancāns 60.dzimšanas dienā sev novēl veselību un darbu

dēto, bet viņam pašam tik nozīmīgo teicienu: «Itin viss, kas šajā dzīvē notiek, ir uz labu. Ja liekas, ka viss sagājis grīstē, varbūt tieši tajā brīdī tev kaut kas pagriežas pretī saulei.»

Sāka kā krievu karagūsteknis

Romualds dzimis smieklu dienā 1.aprīlī, viņa dzimtā puse ir Latgale, Livāni, Dubnas krasts. Vectēva māja bija pirmā, ko Romualds atjaunoja vēl puīša gados. Tagad tur dzīvo brālis, un Romualds brauc ciemos, cik vien bieži var: «Ģimenē bijām seši bērni, Latgalei tas nav ne daudz, ne maz. Tēvs un māte bija ļoti muzikāli cilvēki.» Šķiet, ka Romualdam no abiem tīcis ļoti daudz. Viņš ir omulīgs un lēni, pavisam lēni virpinot vārdus, stāsta, ka kino viņam patīcis no bērnības, kad «filmas pa lauku ceļiem vēl ar zirgu ratiem vadāja». Pirmā loma puisim tikusi, diēn armijā Polockā, kur kādā filmā viņš ar pārējiem kareivjiem tēlojis krievu karagūstekņus. Pēc armijas Romualds pabeidza celtnieku arodskolu, nostrādāja gadu, bet reiz, ejot garām Kon-

servatorijai, ieraudzījis paziņojumu, ka notiek studentu uzņemšana: «Nodziedāju *Smuidra priede siliņā* un divus gadus studēju vokālistos. Tad kaut kas notika ar balsi, un profesors Aleksandrs Viļumanis ieteica iet uz aktieriem.» Romualds Ancāns pabeidza Dailes teātra slaveno 5.studiju: «Man bija kolosāli kurasabiedri — Mirdza Martinsons, Akvelīna Livmane, Ivars Kalniņš, Aivars Bogdanovičs, Jānis Pļešums, Bērtulis Pizičs, Helmutis Kalniņš, Pēteris Siliņš, Elita Krastiņa, Rutīņa Broka. Tagad, spēlējot *Rudens rozē* kopā ar Akvelīnu, es jūtu, cik daudz nozīmē mūsu studiju gadi, kad saproties no skatiena, bez vārdiem.»

Teātri ar smeldzi

Dailes teātri aktieru kārtā Romualds tika iesvētīts 1974.gadā, bet aizgāja no teātra pēc apaijiem divdesmit gadiem — ar aktiera algu uzturēt ģimeni bija grūti. Par teātri Romualds vēl šodien runā ar smeldzi — uz turieni joprojām aiziet, bet «izrādes skatīties nevaru... Taču aktieris ir gandrīz simtprocentīgi pārliecināts, ka viņš atgriezīsies. Izvē-

tot teātra gados paveikto, Romualds nosauc lomas, «kuras pašam patika spēlēt»: Kasparu *Velnakaula dviņos*, Ričmondu *Ričardā III*, Sabidžanu izrādē *Un garāka par mūžu diena ilgst... Tās bija lomas, kas «kalpoja par atsvaru padomju laika pozitīvajiem varoņiem — komjaunatnes sekretāriem un godīgajiem komunistiem».*

Kā kinoaktieris Romualds apceļojis vai visu Padomju Savienību, nospēlējis dažādu kinostudiju filmās ap simts lomu un priecājas, ka dažas filmas te nemaz nav rādītas, «jo filmējos arī naudas dēļ». Filmās Romualds bijis gan Magnitogorskas rūpnīcas direktors, gan amerikāņu senators, reiz pat kāds fašists Sverdlovskas kinostudijas filmā par Nikolaju Kuzņecovu. 70., 80.gadi Romualdam bija ražīgs laiks gan teātri, gan kino. Tagad, kad lomas filmās ir liels retums, Romualds atzīstas, ka dzīvē kaut kā ļoti pietrūkst.

Vienmēr brauc mājās

Iztaujāts, kā aktieris veidoja savu privāto dzīvi, ja tik bieži bi-

ja jātrodas projām no mājas, Romualds šķelmīgi saka: «Zini, man vienmēr kāds teica — brauc mājās!» Ne bez lepnuma viņš atzīst, ka visu mūžu nodzīvojis ar vienu sievu — Annu. Bilst, ka iemesls laikam jau viens — Anna savulaik Rīgas kinostudijā bija režisora asistente, un kuram, ja ne viņai, zināt, cik neparedzama ir kinoaktiera dzīve. Bilstu, ka Anna ir varone, tik ilgi gaidot vīru pārbraucam. Galu galā kas zina — tāli ceļi, skaists stalts vīrietis, apkārt mirdzošas aktrises... Romualds saka: «Anna gaidīja, un es atgriezos.» Tad pavisam neraksturīgā klusā balsī piebilst: «Mums jau ir trīs mazbērni, un zini — tas ir forši!»

Pašlaik aktieris pārtiek no jaunībā iegūtās profesijas, ceļ privātmājas, šad tad kaut kur koncertē — lasa dzeju, dzied un spēlē ģitāru, akordeonu, ermoņikas, bet kopš jaunekļa gadiem vairs nav ņēmis rokā vijoli. Jaunas ieceres? Romualds pasmaida: «Ja gribi sasmidzināt Dievu, stāsti par saviem nākotnes plāniem. Es sev novēlu veselību un darbu.» Saprotams, ka ne par māju celtniecību viņš runā.♦